

Evaluatie Aanpak Uitbuiting en Mensenhandel 2019

Ons kenmerk
Versie
Datum
Contactpersoon
E-mail

20.0003465
Definitief
26-06-2020
Afke Jong
a.jong@regiogv.nl

INHOUD

1. Inleiding	1
2. Mensenhandel in de Gooi en Vechtstreek	2
2.1 Pilot mensenhandel in de Regio Gooi en Vechtsteek	2
3. Evaluatie aanpak mensenhandel	6
3.1 Evaluatie	6
3.2 Aanbevelingen voor de toekomst	11
4. Toekomstscenario's	13
4.1 Scenario 1: De gezamenlijke aanpak van mensenhandel continueren	13
4.2 Scenario 2: De aanpak van mensenhandel beëindigen.	15
4.3 Scenario 3: De aanpak van mensenhandel lokaal uitvoeren.	15
5. Voorgestelde richting	17
5.1 Regionale inrichting met stevige lokale wortels	17
5.2 Huidige aanpak –onder regie van het Zorg en Veiligheidshuis- continueren met toevoeging van gemeentelijk aandachtfunctionaris.	17
5.3 Begroting	20

1. Inleiding

Mensenhandel kent diverse gezichten. Het komt voor als onder andere seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting en gedwongen orgaanverwijdering. Het maakt mannen, vrouwen én kinderen slachtoffer.

In het *Interbestuurlijk Programma (IBP)*¹ hebben het Rijk en gemeenten afspraken gemaakt over het tegengaan van mensenhandel en uitbuiting. Binnen deze afspraken geldt dat gemeenten moeten voldoen aan minimaal 3 basis- randvoorwaarden²:

1. de gemeente/regio een functionaris heeft die optreedt als contactpersoon voor instanties waar slachtoffers van mensenhandel terecht kunnen;
2. er wordt gewerkt aan actieve signalering van mensenhandel;
3. er beleid is dat de aanpak van mensenhandel ondersteunt.

Deze verantwoordelijkheid is gebaseerd op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. Met het programma *Samen tegen mensenhandel* geeft het kabinet een impuls aan de aanpak.

De aanpak van mensenhandel is pas effectief wanneer er optimaal wordt samengewerkt en wanneer de ene keten weet wat de ander doet. Daarom zijn bij de aanpak van mensenhandel vele partijen betrokken, die op hoofdlijnen vallen binnen de strafrechtketen (advocatuur en politie) en de zorgketen (opvang en zorgaanbod). De complexiteit van de problemen en de grote hoeveelheid aan betrokken partijen vraagt om goede onderlinge afstemming, samenwerking en coördinatie. Mensenhandel beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen van Hilversum. Daarom hebben gemeenten in de Gooi en Vechtstreek besloten de gezamenlijke pilot 'aanpak mensenhandel' uit te voeren. Binnen deze pilot beogen gemeenten een sluitende aanpak rondom mensenhandel te ontwikkelen en uit te voeren, de signalering van mensenhandel stevig handen en voeten te geven en de zorg en ondersteuning voor slachtoffers goed en vindbaar vorm te geven. De pilot mensenhandel heeft een looptijd van 1 jaar. Met gemeenten is afgesproken na dit jaar een evaluatie uit te voeren, zodat zij besluiten kunnen nemen over de structurele inbedding van de aanpak van mensenhandel.

Leeswijzer

In dit rapport evalueren we de aanpak mensenhandel. We geven eerst een beeld van wat de pilot op dit moment inhoudt en gaan vervolgens (in hoofdstuk 3) in op de resultaten en bevindingen tot nu toe. Op basis hiervan nemen we u in hoofdstuk 4 mee in drie denkbare toekomstscenario's voor de aanpak van mensenhandel. In hoofdstuk 5 doen we een voorstel voor een toekomstrichting voor de aanpak van mensenhandel.

¹ 14 februari 2018 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/02/14/programmastart-interbestuurlijk-programma-ibp> (Pag 22, H5, punt 11)

² <https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Mensenhandel/bestuurlijke-aanpak-mensenhandel-digitaal.pdf>

2. Mensenhandel in de Gooi en Vechtstreek

In de strijd tegen mensenhandel speelt de gemeente een belangrijke rol. Zij heeft een verantwoordelijkheid op het gebied van preventie, signalering, handhaving en hulpverlening, maar ook voor het opwerpen van barrières om mensenhandel tegen te gaan.

De gemeente is verantwoordelijk voor de opvang en zorg voor slachtoffers van mensenhandel op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. Daarnaast moeten zij hun rol in de aanpak van mensenhandel invullen. Bijvoorbeeld door actieve signalering van mensenhandel. Maar ook door beleid en regelgeving te maken ter ondersteuning van de aanpak van mensenhandel.

Een gemeente voldoet aan het basisniveau bestuurlijke aanpak van mensenhandel wanneer zij:

1. Werkt aan actieve signalering van mensenhandel.
2. Een functionaris heeft die optreedt als contactpersoon binnen de gemeente, bekend is met de bestuurlijke mogelijkheden om op te treden tegen mensenhandel en bekend is met de instanties waar slachtoffers mensenhandel terecht kunnen.
3. Gemeentelijk beleid en lokale regelgeving heeft dat de aanpak van mensenhandel ondersteunt. Beleid gericht op prostitutie, met daarbij aandacht voor voorlichting en hulpverlening aan prostituees en de aanpak van seksuele uitbuiting, is hier een onderdeel van.

2.1 Pilot mensenhandel in de Regio Gooi en Vechtsteek

In 2018 zijn gemeenten een pilot gestart om zicht te krijgen op de omvang van mensenhandel en om er zorg voor te dragen dat slachtoffers van uitbuitingssituaties passende zorg worden verleend.

Binnen de pilot is afgesproken:

1. De signalering van mensenhandel te versterken.
2. Een sluitende aanpak te ontwikkelen met ketenpartners rondom de aanpak van mensenhandel en hier samenwerkingsafspraken over te maken.
3. Toe te zien op voldoende passende hulp voor slachtoffers van mensenhandel. En bij gebrek bij passend aanbod dit te organiseren.
4. Het hebben van één gezamenlijk aanspreekpunt voor slachtoffers van mensenhandel zodat er één meldpunt is. Dit aanspreekpunt pakt waar nodig de casusregie op.
5. Het ontwikkelen van beleid rondom mensenhandel.
6. Het hebben van een casusoverleg zodat professionals kunnen afstemmen over wat nodig is voor slachtoffers.
7. Inzicht te vergaren in en sturing te geven aan ontwikkelingen rondom mensenhandel.
8. Te investeren in kennis en deskundigheidsbevordering van professionals die te maken kunnen krijgen van situaties van mensenhandel.

Hieronder geven wij een schets van hoe bovengenoemde aspecten in de Gooi en Vechtstreek zijn ingebed.

2.1.1 Actieve signalering van mensenhandel

Mensenhandel is een verborgen misdaad, met verborgen leed en verborgen slachtoffers.

Om actieve signalering verder te verbeteren is het belangrijk dat gemeentelijke functionarissen alert zijn op signalen en deze kunnen herkennen. Het gaat dan om functionarissen met veel burgercontacten zoals bijzonder opsporings ambtenaren, baliepersoneel bij burgerzaken of consulenten werk en inkomen.

Mensenhandel ontdekken is moeilijk. Daarom is het één van de kerntaken van de zorgcoördinator en ketenregisseur om te komen tot een goede signalering van mensenhandel in onze regio. Dit doen zij door in gesprek te gaan met professionals in de keten zoals medewerkers van gemeenten, Veilig Thuis (het meldpunt tegen huiselijk geweld en kindermishandeling in onze regio), professionals bij zorgaanbieders, politie maar ook de recreatiesector³ in onze regio en door training te geven/organiseren.

³ Denk aan hotels, restaurants en vakantieparken.

2.1.2 Sluitende aanpak en samenwerkingsafspraken

De gemeenten in de Gooi en Vechtstreek hebben een zorgcoördinator en een ketenregisseur mensenhandel aangesteld. Deze zorgcoördinator en ketenregisseur zijn ondergebracht bij de Regio Gooi en Vechtstreek.

Ketenregisseur

De ketenregisseur zorgt voor een sluitende ketenaanpak op het gebied van zorg en veiligheid (met gemeenten, de politie, zorgaanbieders, Veilig Thuis, de GGD en andere ketenregisseurs en zorgcoördinatoren), zorgt ervoor dat processen in de uitvoering van ketenpartners op elkaar aansluiten en versterkt signalering van en bewustwording over mensenhandel.

Daarnaast doet de ketenregisseur regelmatig onderzoek naar de aard en omvang van mensenhandel in de Gooi en Vechtstreek. Zo is de ketenregisseur een belangrijk verzamelpunt van signalen van mensenhandel.

Samenwerkingsafspraken met partners

Goede begeleiding van slachtoffers vraagt om samenwerking tussen politie, gemeenten, zorg, opvang en partijen die advies en ondersteuning bieden. Met al deze partijen is samenwerking opgestart en zijn er zo nodig afspraken gemaakt.

Er is op dit moment geen noodzaak om een convenant rondom de samenwerkingsafspraken omdat de samenwerking erg goed verloopt.

Overzicht:

Juridisch	Politie
	Officier van Justitie
	Gespecialiseerd netwerk advocatuur
	Inspectie Sociale zaken en werkgelegenheid
Advies en ondersteuning	Comensha
	VNG
	ministerie V&J
Gemeenten	Uitvoeringsdiensten
	OOV
	mailadres mensenhandel@regiogv.nl
	Zorg en Veiligheidshuis
	Veilig Thuis
	GGD SOA poli
Zorg	Kwintes
	Scharlaken Koord
	Leger des Heils
	GGZ
	Versa Welzijn
	Pretty Woman
Opvang	Tussenvoorziening
	Oranjestad Blijfgroep
	Categorale Opvang slachtoffers mensenhandel
	Moviera
	Actie Centrum mensenhandel A'dam

Hulp aan slachtoffers start met een veilige plek om te zijn. Daarom zijn er, voor die gevallen dat dit nodig is, afspraken gemaakt met het Oranjestad. Vrouwelijke slachtoffers van mensenhandel kunnen daar terecht voor 1ste opvang. Het gaat om een 0,5 plek noodopvang ism Flevoland.

Afspraken waar nog aandacht voor nodig is:

- Dagbesteding om terugval te voorkomen
- Vergroten van kennis over mensenhandel bij de zorgorganisaties met wie wij nu samenwerken.
- Het opzetten van een casusoverleg.

Veel gemeenten stellen aandachtfunctionarissen aan als belangrijke samenwerkingspartner van de ketenregisseur. In de Regio Gooi & Vechtstreek zijn hierover nog geen afspraken. Op dit moment hebben OOV- consultants aandacht voor mensenhandel maar zij vervullen nog niet deze rol.

De gemeentelijk aandachtfunctionaris⁴ is verantwoordelijk voor:

1. Voorlichting en trainen⁵ van collega's binnen de gemeente gericht op het kunnen signaleren.
2. Aanspreekpunt voor collega's bij signalen.
3. Optimaliseren of verrijken van signalen zodat deze (al dan niet) overgedragen kunnen worden naar de ketenregisseur.

2.1.3 Eén aanspreekpunt en passende hulp voor slachtoffers

Zorgcoördinator

De zorgcoördinator mensenhandel houdt zich bezig met goede en voldoende zorg voor slachtoffers van mensenhandel. Samengevat heeft de zorgcoördinator drie taken:

1. Coördinatie en monitoring van zorg- en juridische trajecten voor inwoners.
2. Het netwerk van hulpverleners opbouwen en onderhouden.
3. Het geven van informatie en advies aan inwoners en professionals/ketenpartners.

Om de hulp aan de slachtoffers goed te coördineren zijn er op maat casus- overleggen georganiseerd.

2.1.4 Ontwikkelen van beleid dat de aanpak van mensenhandel ondersteunt

Vorig jaar hebben gemeenten het voorstel Zorgcoördinator Mensenhandel⁶ vastgesteld. In dit voorstel staan gezamenlijke (beleidsmatige) uitgangspunten voor de aanpak van mensenhandel. In 2020 stellen gemeenteraden het nieuwe beleidsplan Bescherming en Opvang vast. Voorstel is om bij dit geactualiseerd beleidsplan, ook de aanpak van mensenhandel op te nemen en het beleid mensenhandel verder te ontwikkelen.

2.1.5 Inzicht vergaren en sturing geven aan ontwikkelingen

Kennisopbouw is een belangrijk onderdeel van de aanpak, zo leren we wat werkt en waar we op moeten letten. De ketenregisseur en zorg coördinator zijn actief in diverse bovenregionale en landelijke samenwerkingsverbanden. Op die manier brengen zij gespecialiseerde kennis en mogelijkheden naar de regio. Zoals bijvoorbeeld het landelijk netwerk zorg coördinatoren, de bovenregionale Regietafel mensenhandel waar trends en fenomenen besproken worden en het netwerk van het CCV. Daarnaast is de ketenregisseur betrokken bij het ontwikkelen van landelijke handvatten voor gemeenten vanuit de VNG.

Om inzicht te krijgen over de aard en omvang van mensenhandel in de regio Gooi en Vechtstreek zijn werkwijzen ontwikkeld zoals de Handhavingsestafette waarbij in samenwerking met de Omgevingsdienst, uitvoeringsdiensten, UWV, sociaal rechercheurs, OOV, BOA's, bouwinspecteurs en politie massagesalons zijn gecontroleerd op uitbuitingsituaties. Daarnaast zijn seksadvertenties beoordeeld op signalen van mensenhandel en signalen opgepakt vanuit Meld Misdaad Anoniem en Watch Nederland.

2.1.6 Deskundigheidsbevordering

Om publiek en ketenpartners bewust te maken van mensenhandel reist de fototentoonstelling #Open je Ogen rond in de regio⁷. Deze bevat foto's en zeer schrijnende verhalen van vrouwen, mannen, jongens en meisjes; echte verhalen, van echte slachtoffers. Zij willen dat iedereen weet dat mensenhandel in Nederland voorkomt en wat voor leed dit veroorzaakt.

Daarnaast zijn er gastlessen gegeven op scholen voor middelbaar onderwijs als preventie en om potentiële slachtoffers te bereiken.

Er is veel aandacht vanuit de media geweest. Zowel landelijk naar aanleiding van de rapportage van de Rapporteur Mensenhandel waaruit bleek dat mensenhandel uit zicht dreigt te raken als regionaal. In de Gooi&Eemlander zijn een aantal grote achtergrond- artikelen gepubliceerd.

⁴ Dit is iets anders dan de aandachtfunctionarissen mensenhandel die bij organisaties soms zijn aangesteld.

⁵ Hiervoor is gratis trainingsaanbod beschikbaar van Fairwork.

⁶ Kenmerk: 18.0004389

⁷ <https://www.comensha.nl/actualiteiten/item/burgemeester-broertjes-gaat-de-strijd-aan-tegen-mensenhandel-in-regio-gooi-en-vechtstreek/>

3. Evaluatie aanpak mensenhandel

Hiervoor schetsten wij de aanpak in de Regio. In dit hoofdstuk laten we zien wat deze aanpak tot nu toe heeft opgeleverd zowel in cijfers als volgens de verschillende stakeholders en welke aanbevelingen zij hebben voor de toekomst.

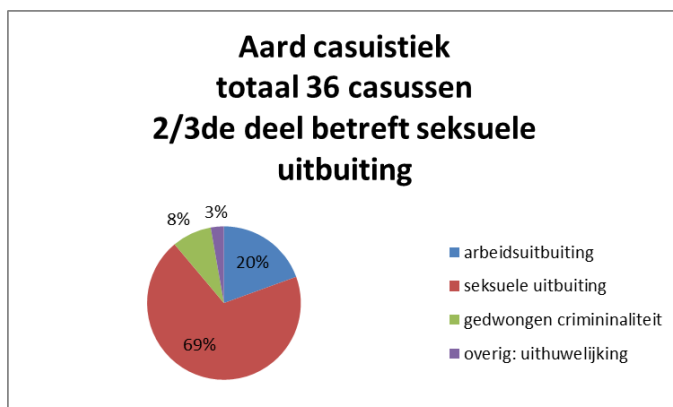
3.1 Evaluatie

3.1.1 Kwantitatieve analyse

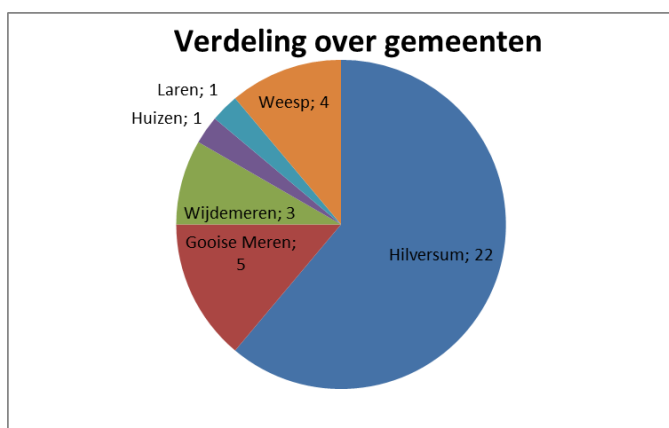
In de periode maart t/m december 2019 heeft de zorgcoördinator (samen met de ketenregisseur) 36 situaties van mensenhandel in onze regio opgepakt. De slachtoffers zijn gevonden op basis van signalen vanuit professionals en door middel van analyse van meldsystemen zoals 'Meld Misdaad Anoniem' en 'Watch Nederland'. Omdat het nog niet gaat om actief toezicht en handhaving betreft dit slechts het topje van de ijsberg.

Het gaat om:

- Seksuele uitbuiting: 25
- Arbeidsuitbuiting: 7
- Criminele uitbuiting: 3
- Overig uithuwelijking: 1

We zien dat mensenhandel voorkomt in (bijna) alle gemeenten in onze Regio waarbij het grootste deel in Hilversum.

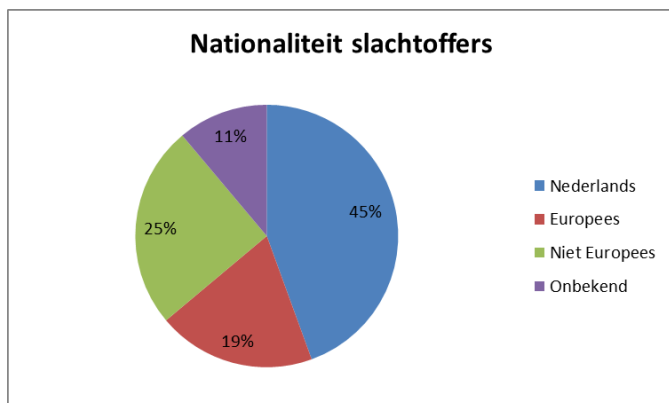
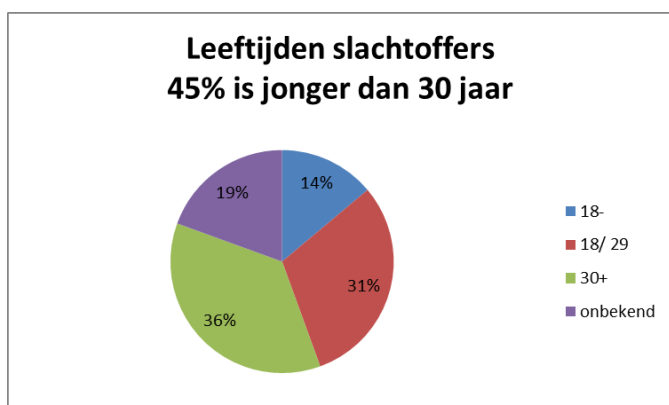
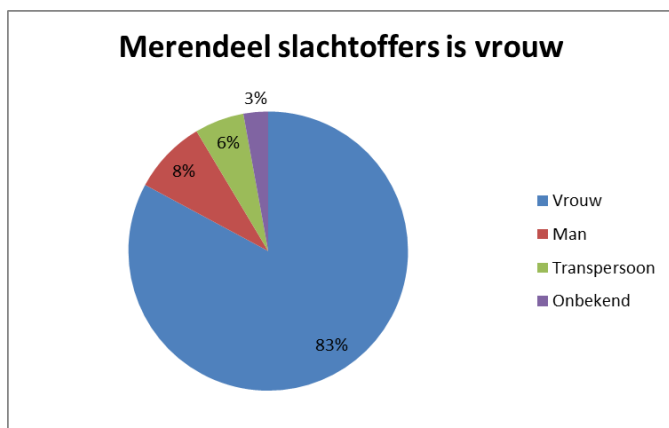

Gegevens over de slachtoffers:

Hieronder zien we gegevens over de slachtoffers. Daaruit ontstaat het beeld dat het merendeel van de slachtoffers vrouwen betreft waarvan een groot deel jonger is dan 30 jaar⁸. Slachtoffers hebben lang

⁸ Recent verscheen in de Groene Amsterdammer een achtergrondartikel waarin een beeld wordt geschetst van meisjes in uitbuitingssituaties. <https://www.groene.nl/artikel/ik-verlang-naar-een-veilige->

niet altijd de Nederlandse nationaliteit. Deze factoren laten zien dat het om een heel kwetsbare groep gaat.

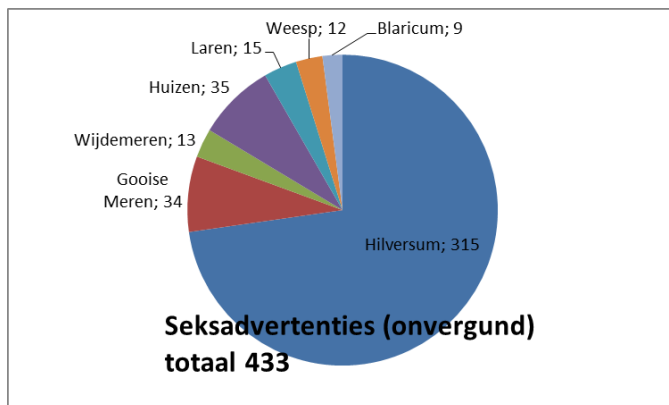

Risicovolle seksadvertenties:

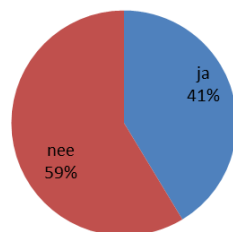
De ketenregisseur houdt onvergunde commerciële seksadvertenties in de gaten omdat zij een vindplaats zijn voor uitbuiting. Zo sporen we eventuele risicovolle advertenties op en kunnen we dit doorgeven aan de gemeente. De gemeente heeft de taak om op basis van deze informatie toezicht te houden en de signalen te beoordelen en mogelijk te verrijken. Als blijkt dat er duidelijke signalen van mensenhandel zijn dan kan de gemeente, in samenwerking met de ketenregisseur, overdragen naar de politie. Dit proces is nog in de opstartfase.

In 2019 zijn in totaal 433 seksadvertenties in de Gooi en Vechtstreek beoordeeld. Het gaat om seksadvertenties van thuiswerkers die buiten het zicht willen blijven. Dat maakt hen extra kwetsbaar voor uitbuiting. Het gaat om advertenties op 2 van de belangrijkste websites. Uiteraard zijn er veel meer sites en betreft dit slechts een indicatie. Sekswerk mag vanaf 21 jaar. Een kwart van de

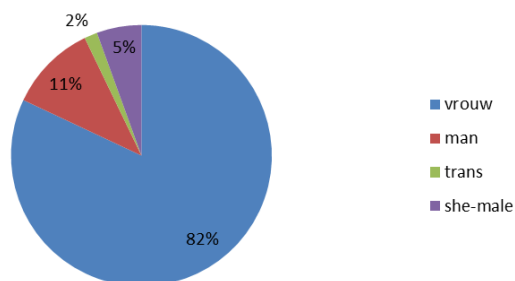
advertenties betreft sekswerkers van 21 tot en met 25 jaar. De afgelopen maanden heeft onze ketenregisseur ruim 40% van de advertenties als risicovol bestempeld.

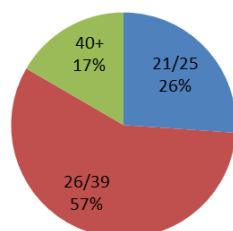
Iets minder dan helft van onvergunde advertenties beoordeeld als risicovol

Geslacht aanbieders advertenties

Leeftijd aanbieders
ruim een kwart is jonger dan 26 jaar

3.1.2 Kwalitatieve analyse

Door middel van gesprekken is de aanpak zoals beschreven in hoofdstuk 2 geëvalueerd met verschillende stakeholders. In deze paragraaf vindt u een weergave van de gesprekken.

Slachtoffers

- Slachtoffers geven aan dat zij niet weten bij wie ze terecht kunnen:
 - Ze nemen soms een familielid in vertrouwen maar deze weten vaak ook niet wat te doen. Er zijn wel organisaties die je kunt bellen maar die voelen afstandelijk.
- De zorg coördinator is dichtbij; “ik was heel bang toen ik u voor het eerst zag. Ik moest werken en drugs gebruiken. Ik was heel bang. Met de politie hielp u mij en ging met mij mee. U heeft mijn leven gered. Ik heb nu goede hulp.”
- De hulp van de zorg coördinator en ketenregisseur is duidelijk:
 - Slachtoffers krijgen inzicht in de ernst van de situatie. Er wordt goed uitgelegd wat volgende stappen (kunnen) zijn en ze zijn altijd bereikbaar. Slachtoffers voelen zich gehoord. Ook de familie voelt zich gesteund. “Om uit de situatie te komen heb je hulp nodig van mensen die daar ervaring mee hebben en precies weten wat je moet/kunt doen. Om zelf de stap naar de politie te zetten is veel te moeilijk. Vooral angst, maar ook schuldgevoel en schaamte is daar de oorzaak van.”
- Het is belangrijk dat er emotionele en praktische hulp maar ook juridische hulp geboden wordt.
- Een vaste aanspreekpersoon is heel belangrijk. “Hoe werkt het als ik wel of geen aangifte doe. Hoe zit dat juridisch in elkaar. Ze denken met me mee en begeleiden me in alles. Al deze dingen zijn zo belangrijk als je zelf niet meer weet hoe je er uit moet komen.”

Gemeenten

Adviseurs Openbare Orde en Veiligheid

- Het project mensenhandel heeft geleid tot beter zicht op uitbuiting en misstanden. Hoewel mensenhandel veelal al een aandachtsgebied was binnen ondermijning is door de inzet van de ketenregisseur mensenhandel en de zorgcoördinator is er regionaal een mooi resultaat behaald en veel geleerd. Er is duidelijker beeld ontstaan van de problematiek en goede werkwijzen zijn uitgetoetst.
- De gemeenten vinden de Handhavingsestafette Massagesalons⁹ een goed voorbeeld van meerwaarde van de inzet van een ketenregisseur. Vanaf het begin heeft de ketenregisseur meegedacht, een rol gespeeld bij de advisering, uitvoering en evaluatie. De bedoeling is dat de werkwijze die ontwikkeld is tijdens dit project omgezet wordt in reguliere werkprocessen.
- De gemeenten merken dat er een nieuw netwerk van samenwerkingen is ontstaan dat door de ketenregisseur wordt ondersteunt zoals met ISZW en het AVIM. Daarnaast is ook het interne netwerk binnen de gemeente sterker geworden doordat collega's zijn voorgelicht (waaronder buurt coördinatoren en BOA's).
- De korte en snelle communicatielijnen werken goed.
- De gemeenten voelen zich door het project beter ondersteunt. De specialistische kennis die wordt ingebracht door de ketenregisseur en zorg coördinator wordt als een meerwaarde ervaren. Bewustwording, kennis en advies en uitvoering binnen de cases zijn van groot belang. “De jarenlange praktijkervaring is daarin waardevol en die ontbreekt lokaal.”
- Gemeenten vinden dat de communicatie en borging van het project nog beter kan. Zij zouden nog beter willen weten wat er in hun gemeente speelt.

Uitvoeringsdiensten

- Het is voor de uitvoeringsdiensten duidelijker hoe zij casussen kunnen aanpakken. Voor de uitvoeringsdiensten is de aandacht voor het thema nieuw. De ketenregisseur en zorg coördinator zijn makkelijk benaderbaar voor overleg en hebben door jaren ervaring kennis van zaken en zijn bereid dit ook met anderen te delen.
- Er is betere samenwerking ontstaan en men heeft elkaar op dit thema leren kennen. Wat ook van belang wordt geacht is dat de zorg coördinator ook op landelijk niveau weet wat er mogelijk is en toegang heeft tot voorzieningen.

⁹ Op initiatief van de ketenregisseur en onder coördinatie van de Omgevingsdienst is een Handhavingsestafette Massagesalons georganiseerd en regionaal uitgevoerd.

- De aanpak heeft een meerwaarde; “in de specifieke casus van mij, zou er geen opvang gerealiseerd zijn en zou zij nog in hetzelfde netwerk zitten.”

Politie

Team mensenhandel Midden Nederland

- De politie ziet dat er goede stappen zijn gezet ook al bestaat de samenwerking nog maar kort:
 - Men noemt: jullie benadering, kennis op het onderwerp en enthousiasme, de aansluiting met landelijke ontwikkelingen zoals Veiligheidsagenda – Samen tegen Mensenhandel – aanbevelingen BNRM /commissie Azough en Lenferink, aandacht functionarissen bij gemeente / Veilig Thuis, basisniveau gemeenten, actualiseren lokaal prostitutiebeleid per gemeente – ontwikkelingen landelijke wetgeving Wet Regulering Sekswerk + nieuwe wetgeving 273g SR – overdracht bestuurlijke controle van politie naar gemeente – te ontwikkelen plan van aanpak mensenhandel per gemeente met ondersteuning Comensha – VNG.
- Daarnaast vindt men het belangrijk dat de Regio Gooi & Vechtstreek deelneemt aan de Regietafel Mensenhandel Midden Nederland zodat er korte lijnen zijn tussen de verschillende partners en om elkaar te ondersteunen en af te stemmen in bovengenoemde ontwikkelingen en het oppakken van actiepunten in dat overleg. Als belangrijk resultaat van dat overleg noemt men bijvoorbeeld het vinden van bestuurlijke trekker.
- Het aanwakkeren van awareness op de signalen mensenhandel bij partners, instellingen en opvoeders benoemt de politie als concreter en directer resultaat. Signalen die anders niet herkend zouden worden, onvoldoende veredeld en geduid en niet de juiste interventie gekregen zouden hebben worden nu beter opgepakt. Het geven van trainingen en (mede) organiseren van controles levert nieuwe inzichten op en kansen op verbetering.

Zorg- en Veiligheidshuis

Het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH) ziet overeenkomsten tussen de regionale aanpak mensenhandel en de functie van het ZVH als regionaal samenwerkingsplatform dat het biedt bij de aanpak van complexe casuïstiek. De oplossing ligt veelal bij integrale samenwerking tussen gemeenten, justitiële organisaties en zorgorganisaties. “Daar waar onze inzet steeds is gericht op gedragsverandering, recidivevermindering en verbetering van de kwaliteit van leven, geldt dit natuurlijk net zo voor slachtoffers en daders van mensenhandel.”

In het Meerjarenplan van het Zorg- en Veiligheidshuis 2020-2023 is de ambitie geformuleerd de komende jaren te willen toegroeien naar een regionaal advies- en kenniscentrum rondom casuïstiek betreffende domein-overstijgende straf met zorg problematiek en wil het zich stevig positioneren als regionaal verbinder op het snijvlak van zorg en veiligheid voor gemeenten en andere partners in het netwerk.

Het ZVH gelooft in “de kracht van nabijheid” en biedt waar mogelijk fysiek ruimte onder het dak voor partners werkzaam op het snijvlak van zorg en veiligheid om kennis en expertise praktisch en efficiënt te kunnen bundelen. “De uitvoering van werkzaamheden van de ketenregisseur en zorgcoördinator onder het dak van het ZVH zouden bij deze ambities kunnen passen.”

Veilig Thuis

- Veilig Thuis is erg blij met de ketenregisseur en een zorgcoördinator. Het heeft hen geholpen beter te signaleren en verbanden te leggen, ook doordat de ketenregisseur en zorg coördinator beter weten wat er regionaal speelt. “Door hen staat het bij ons beter op het vizier en op de agenda en worden er betere stappen gezet in het proces.”
- Men is blij met de snelle en flexibele beschikbaarheid, omdat het werk van Veilig Thuis ook snelheid vraagt. Zowel de ketenregisseur als zorgcoördinator zijn makkelijk bereikbaar, laagdrempelig en denken goed mee in te zetten stappen en komen terug op de casuïstiek en volgen deze goed op.
- Door de komst van de ketenregisseur en zorg coördinator is de kennis over mensenhandel-casuïstiek verbeterd. Daarom worden casussen nu correct opgepakt. “Het team neemt VT ook veel werk uit handen; zij hebben de lijnen met politie/Comensha/ gespecialiseerde advocaten/andere ketenpartners en weten precies waar ze moeten zijn en wat de interne processen zijn.”

Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

- De ISZW ervaart de samenwerking als positief; de contactlijnen lopen goed en we weten elkaar te vinden. Juist in een nieuw en opbouwend proces is dat heel belangrijk.
- ISZW vraagt zich af of we voldoende zicht op mensenhandel hebben. Zij zien dat arbeidsuitbuiting en mensenhandel stap voor stap op de agenda's komen. Samenwerken en slagkracht is hierin belangrijk.

Ketenpartners

- Scharlakenkoord heeft in 5 casussen hulp kunnen bieden aan slachtoffers van seksuele uitbuiting. Zij zijn heel blij met de ketenregie en zorg coördinatie omdat er een goed netwerk wordt opgebouwd en slachtoffers zo beter kunnen worden doorverwezen naar de juiste hulp.

3.2 Aanbevelingen voor de toekomst

Aanbevelingen van slachtoffers

- Slachtoffers geven aan dat het heel erg belangrijk is dat er een zorg coördinator mensenhandel is. "Als ik jouw hulp en uitleg niet had gehad, dan had ik nergens anders hulp gezocht."
- Er is ook meer bewustwording nodig. "Er wordt vaak gedacht dat mensenhandel in deze regio niet speelt. Ik spreek helaas uit ervaring dat dit wel zo is."
- Wat zij ook belangrijk vinden is dat er veel gedaan wordt aan voorlichting op scholen zodat jonge meiden en jongens weten over mensenhandel en waar ze terecht kunnen als zij er zelf mee te maken hebben of het zien in hun omgeving. Goede voorlichting kan mensenhandel voorkomen.

Advies Comensha

- Comensha is het landelijk coördinatiecentrum mensenhandel. Zij registreren slachtoffers en coördineren de categorale opvang. Ze zijn een belangrijk adviesorgaan in de aanpak van mensenhandel en hebben op verzoek van het ministerie handvatten voor gemeenten ontwikkeld.
- Comensha heeft berekend hoeveel fte een regio minimaal nodig heeft voor de aanpak van mensenhandel. Zij adviseren 0,1 fte per 100.000 inwoners voor casusregie en minimaal 0,5 tot maximaal 1 fte voor het opbouwen van het netwerk en informatie en advies per regio¹⁰ (ketenregie).
- Tenslotte adviseren zij gemeentelijke aandachtfunctionarissen aan te stellen.

Advies ISZW

- Het ISZW vindt dat de aanpak mensenhandel als doel zou moeten hebben dat elke handhavende ambtenaar kennis heeft van het onderwerp en de ketenregisseur (aandachtfunctionaris in de eigen gemeente) weet te vinden. Op deze wijze kan de coördinator mensenhandel als centraal punt de juiste lijnen regisseren en verbinden.
- Door de Inspectie SZW is in 2019 het programma Arbeidsuitbuiting verder ontwikkeld. Samenwerking met dit programma bevordert de kracht in de keten. Dat betekent dat elke overheidsorganisatie overstijgend zal moeten leren denken en handelen en verkokerd denken past hier niet bij. Samenwerken en slagkracht begint bij een sterke landelijke inrichting waar ketenpartners en Riecs elkaar makkelijk kunnen vinden.

Aanbeveling politie

- De politie doet de aanbeveling dat de ketenregisseur ook aangesteld wordt voor de regio Flevoland.

Aanbevelingen gemeenten

Directieoverleg

- In het directieoverleg van 30 januari werd aangegeven dat men het van belang vindt dat de aanpak gezamenlijk wordt ingericht.

¹⁰ <https://www.comensha.nl/projecten/gemeenten/>

Comensha adviseert uit te gaan van de centrumgemeente- regio of veiligheidshuis- regio.

Uitvoeringsdiensten en OOV

- De gemeenten vinden het van belang dat de functie nabij wordt georganiseerd. Het liefst in nauwe samenwerking of verbinding met het team ondermijning. Dat ondersteunt ook een goede communicatie en lokale borging (onder andere in het veiligheidsplan).
- Voor de structurele inbedding denken zij aan onderbrenging bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Aansluiting met het bestuurlijk instrumentarium is daarbij van belang.
- Zij vinden dat er blijvend aandacht nodig is en geïnvesteerd dient te worden in bewustwording en het (juridisch) kennisniveau bij gemeenten. Het zicht op mensenhandel ontbreekt op veel punten. Bijvoorbeeld arbeidsuitbuiting in bepaalde branches (nagelstudio's, massagesalons) en bij restaurants komen vaker voor dan gedacht.
- Ook voor de aanpak van casuïstiek (zorg) is de kennis van de zorg coördinator blijvend nodig. "Heel veel zaken zijn nog niet eens aan de oppervlakte gekomen, daar ben ik van overtuigd."

Beleidsadviseurs Bescherming en Opvang

- Het is van belang dat er een goede aansluiting is tussen de ketenregisseur en zorg coördinator en de lokale OOV-ers. Bij de aanpak mensenhandel zijn zorg en veiligheid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Maak goede afspraken; "ze moeten elkaar af en toe in de ogen kunnen kijken."
- Maak duidelijk wat de toegevoegde waarde is van de zorg coördinator ten opzichte van gemeentelijk consulenten. De specialistische kennis over juridische trajecten en toegang tot gespecialiseerde zorg en opvang hebben we lokaal niet.
- Mensenhandel hangt nauw samen met het (lokale) beleid met betrekking tot ondermijning. Ook zien we een verband met andere criminele activiteiten. Dat heeft consequenties voor het beleid en de uitvoering. Zorg op uitvoerend niveau dat regionale en lokale functionarissen goed samenwerken. Zorg voor het beleid dat zowel het sociaal domein als de burgemeesters een rol hebben.
- Mensenhandel staat nu nog niet benoemd in het beleidsplan bescherming en opvang. Naar verwachting wordt dat wel ondergebracht in het nieuwe beleidsplan. Integrale sturing op dit onderwerp vanuit zorg en veiligheid is een aandachtspunt.
- Aanhaken op het Zorg- en Veiligheidshuis lijkt logisch.

Aanbevelingen Veilig Thuis

- Veilig Thuis vindt het van groot belang dat slachtoffers van mensenhandel in beeld worden gebracht, dat er gebouwd wordt aan een netwerk en dat deze vrouwen en mannen hun verhaal kunnen doen, dat er goede input komt voor opsporing en dat slachtoffers de hulp (kunnen) ontvangen die zij nodig hebben.
- Ze vindt het belangrijk het netwerk dat nu wordt opgebouwd verder uit te breiden en de slachtoffers naar zorg en andere voorzieningen toe te leiden. "Het afgelopen jaar is hier mee gestart, maar we staan nog aan het begin en heeft meer tijd en energie nodig om uit te breiden, en om signalerend en doorverwijzend te kunnen functioneren. Daarnaast heeft een netwerk ook onderhoud nodig om goed te blijven functioneren."

Aanbeveling Zorg- en Veiligheidshuis

- Voor casuïstiek- bespreking biedt het huidige convenant en protocol de nodige handvatten. Er zijn voldoende aanknopingspunten om met partners verder na te denken over een mogelijke borging binnen het ZVHGV.

4. Toekomstscenario's

De pilot mensenhandel loopt tot april 2020. Gebaseerd op bovengenoemde evaluatie zijn er voor 2020 en verder een drietal scenario's te noemen:

1. De gezamenlijke aanpak van mensenhandel continueren.
2. De aanpak van mensenhandel beëindigen.
3. De aanpak van mensenhandel lokaal uitvoeren.

4.1 Scenario 1: De gezamenlijke aanpak van mensenhandel continueren

Idealiter bestaat de bestuurlijke aanpak uit zowel een zorgketen als een veiligheidsketen. In dit scenario sturen we gezamenlijk op randvoorwaarden en beleid en wordt voor de uitvoering (oppakken van casussen) maximaal lokaal aangesloten. De ketenregisseur voert regie op de gehele keten vanuit zowel het veiligheids- als het sociaal domein en is gericht op slachtoffers én daders. Hij vormt een belangrijke spil in de ketensamenwerking en heeft een aanjagende functie. Hij is het centrale coördinatie- en aanspreekpunt. Zijn functie is randvoorwaardelijk voor de zorg coördinator. De zorg coördinator werkt vanuit het sociaal domein en is er voor de slachtoffers.

De gemeente heeft een belangrijke signalerende rol. Stevige lokale wortels vormen de basis van deze aanpak. De gemeenten brengen de rol van aandachtfunctionaris mensenhandel voor minimaal een dagdeel per week onder bij een gemeentelijke functionaris zoals de adviseurs OOV. Deze aandachtfunctionaris heeft een speciale rol richting de eigen organisatie en is contactpersoon voor de eigen collega's (ondersteunen bij verrijken van signalen en trainen) en de ketenregisseur (afstemmen van lokale aanpak en kennisopbouw).

We brengen de aanpak van mensenhandel beleidsmatig onder bij de Regio en leggen de uitvoering van werkzaamheden neer bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Zij voert deze uit naast de reguliere taken volgens uit het Samenwerkingsconvenant¹¹ als "plustaak", zoals zij ook uitvoering geeft aan de (centrum)gemeente taak re-integratie ex-gedetineerden. Voor wat betreft de uitvoerende werkzaamheden ten aanzien van de aanpak Mensenhandel worden de ketenregisseur en zorgcoördinator bestuurlijk aangestuurd door de Portefeuillehouders Sociaal Domein en vindt operationele aansturing plaats door de manager van het Zorg- en Veiligheidshuis. De regionale netwerkstructuur van het ZVHGV sluit goed aan bij het netwerk dat voor de aanpak van mensenhandel nodig is, namelijk een netwerk van gemeenten, justitiële organisaties en zorgorganisaties waarbij de inzet gericht is op gedragsverandering, recidivevermindering en verbetering van de kwaliteit van leven.

Inhoudelijk

Voordelen

- a. Er ligt een mooie basis voor de bestuurlijke aanpak waarop wij door kunnen ontwikkelen.
- b. Het is een gemeente- overstijgend thema op zowel zorg- als veiligheid en kan als regionaal thema ondergebracht worden bij het nieuwe beleidsplan bescherming en opvang.
- c. Gespecialiseerde kennis op één regionale en voor partners herkenbare plek; goede ondersteuning voor lokale functionarissen mogelijk. Vergemakkelijkt kennisopbouw en uitwisseling op bovenregionaal/ landelijk niveau.
- d. Ontzorgt collega's: één contactpersoon voor ketenpartners/ politie/ verwijzers.
- e. Goed vindbaar voor slachtoffers en direct deskundige hulp.

Nadelen

¹¹ Art 2.2:

a) Het faciliteren en regisseren van Casusoverleggen waar complexe casuïstiek wordt besproken;
b) Het functioneren als expertisecentrum voor multidisciplinaire zorg- en veiligheidsproblematiek en vraagbaak voor ketenpartners en professionals;
c) Het signaleren van relevante trends en ontwikkelingen en (strategisch) adviseren van bestuurders en sleutelpartners.

- a. Verantwoordelijkheidsgevoel voor de aanpak op lokaal niveau kan ondergesneeuwd raken. Het is belangrijk dat de gemeentelijk aandachtfunctionaris voldoende ruimte heeft als lokale linking pin.

Randvoorwaarden

- a. Regionaal beleid en lokale regelgeving ontwikkelen dat de aanpak van mensenhandel ondersteunt. Beleid gericht op prostitutie, met daarbij aandacht voor voorlichting en hulpverlening aan prostituees en de aanpak van seksuele uitbuiting, is hier een onderdeel van. De ketenregisseur heeft hierin een adviserende rol naar de Regio en lokale adviseurs.
- b. Benodigde fte: Comensha heeft berekend dat er per 100.000 inwoners 0,1 fte zorg coördinatie nodig is. Daarnaast adviseren zij een gemiddelde regio 0,5 tot 1 fte ketenregie in te zetten.
 - a. De zorg coördinator richt zich uitsluitend op het organiseren van (psychische, praktische en juridische) hulp voor de slachtoffers. Daarom volstaat de minimale variant van 0,3 fte.
 - b. De ketenregisseur heeft een sterke rol in zowel het ondersteunen van de zorg coördinator als de gemeentelijk aandachtfunctionarissen en hij schakelt met handhavingspartijen en de politie. Hij is de spin in 't web van de aanpak. Daarom kiezen we voor de maximale variant van 1 fte.
 - c. Dat betekent dat we in onze regio 1,3 fte zorg coördinatie en ketenregie nodig hebben.
 - d. Daarnaast adviseren we gemeenten minimaal 0,1 fte vrij te maken voor de gemeentelijk aandachtfunctionarissen, afhankelijk van de grootte van de gemeente.
 - e. Dat betekent dat we in onze regio minimaal 0,6 fte nodig hebben voor gemeentelijk aandachtfunctionarissen.
 - f. Totaal fte: 1,9

Financieel

- a. Totaal benodigde middelen bestaan uit personele kosten en organisatiekosten.
- b. In de aanpak mensenhandel zijn zorg en veiligheid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom zijn er meerdere scenario's denkbaar:
 - a. Scenario 1: Naar aanleiding van de evaluatie van het beleidsplan bescherming en opvang is men voornemens de aanpak mensenhandel onder te brengen in het nieuwe beleidsplan. We financieren de gehele aanpak mensenhandel vanuit de begroting B&O.
 - b. Scenario 2: De aanpak mensenhandel betreft zorg en opvang van slachtoffers en handhaving en toezicht. We splitsen de financiering in 2 delen, WMO en OOV. De activiteiten gericht op slachtoffers financieren vanuit de begroting bescherming en opvang. Voor dat deel van de aanpak dat meer gerelateerd is aan veiligheid vragen we een gemeentelijke bijdrage.
 - c. Scenario 3: De aanpak mensenhandel is een nieuwe activiteit waarvoor gemeenten een bijdrage leveren vanuit WMO en OOV.
 - d. NB: Voor alle scenario's geldt: In verband met continuïteit van de aanpak na de pilotperiode op 1 april financieren we eerste jaar uit een incidentele onttrekking aan de reserve B&O.

Organisatie

Voorafgaand aan de pilot is onderzocht of het onderbrengen van de zorgcoördinatie Mensenhandel paste binnen de bredere doorontwikkeling van het Veiligheidshuis naar een Zorg- en Veiligheidshuis. Naast de uitbreiding van de scope van casuïstiek voor het ZVH (naast Top-X, ook MDA++ , Verward en gevaarlijk en radicalisering), speelde er vraagstukken ten aanzien van huisvesting en een nieuw aan te stellen manager. In de stuurgroep van 1 oktober 2018 is besloten dat gemeente Hilversum¹² de (zorg)coördinatie Mensenhandel zelf op zou pakken waarbij 2019 zou worden gebruikt als testjaar met een evaluatie begin 2020. Er zou dan opnieuw worden gekeken of de (zorg)coördinator ondergebracht zou kunnen worden bij het Zorg- en Veiligheidshuis.

¹² Om praktische redenen is er vervolgens voor gekozen om de ketenregisseur en de zorg coördinator tijdens de pilot- periode onder te brengen bij de Regio.

4.2 Scenario 2: De aanpak van mensenhandel beëindigen.

Mensenhandel kan gezien worden als onderdeel van ondermijning. In dit scenario stoppen we met de aanpak van mensenhandel als gespecialiseerd thema en dragen de ketenregisseur en zorg coördinator de opgebouwde kennis over aan de collega's van ondermijning.

Inhoudelijk

Voordelen

- a. Meest goedkope scenario.
- b. De aanpak is integraal onderdeel van de aanpak van ondermijning.

Nadelen

- a. We voldoen niet aan de afspraken vanuit het IBP (Interbestuurlijk Programma) met betrekking tot het inrichten van een basisaanpak mensenhandel. Dit betekent dat we geen effectieve aanpak hebben ingericht en daarmee:
 - a. Raken slachtoffers uit beeld en krijgen geen hulp.
 - b. En wordt de Regio aantrekkelijk voor daders (waterbed- effect).

Financieel

- a. Dit scenario geeft geen extra kosten.
- b. De maatschappelijke kosten kunnen echter wel oplopen. Doordat signalen onvoldoende naast elkaar worden gelegd zien we versnippering in de aanpak. In sommige casussen werken politie en hulpverleners ongecoördineerd naast elkaar en zonder resultaat. Middelen worden niet efficiënt ingezet.

4.3 Scenario 3: De aanpak van mensenhandel lokaal uitvoeren.

De gemeente heeft een belangrijke signalerende rol. Stevige lokale wortels vormen de basis van de aanpak mensenhandel. In dit scenario zetten we maximaal in op het versterken van lokale kennis en kunde. Dit doen we door de rol van de gemeentelijke aandachtfunctionaris te verrijken met zorg coördinatie en ketenregie.

De meest voor de hand liggende vorm zou zijn dat een medewerker van de uitvoeringsdienst sociaal domein de rol van zorg coördinator op zich neemt in samenwerking met een consulent OOV in de rol van ketenregisseur.

We zorgen voor regionale afstemming in beleid door de sturing op het beleid en de randvoorwaarden onder te brengen in het beleidsplan bescherming en opvang.

De rol van zorg coördinator bestaat uit:

1. Aanspreekpunt voor slachtoffers binnen de eigen gemeente en zorgdragen voor regie op zorg- en juridische trajecten (waaronder casusoverleg op maat).
2. Een netwerk van hulpverleners en juridische partners opbouwen en onderhouden en geven van advies aan professionals.
3. Geven van informatie en advies aan inwoners.

Om kennis op te bouwen vormen de gemeentelijke zorg coördinatoren een gezamenlijk netwerk waarin ruimte is voor casuïstiek- bespreking, intervisie en training of coaching. Eén afgevaardigde neemt deel aan het landelijk zorgnetwerk van zorg coördinatoren en zorgt voor terugkoppeling van landelijke ontwikkelingen naar de collega's.

De rol van ketenregisseur bestaat uit:

1. Zorgen voor een sluitende ketenaanpak binnen de eigen gemeente (waaronder politie, zorgaanbieders, Veilig Thuis, de GGD) zodat processen in de uitvoering van ketenpartners op elkaar aansluiten.
2. Versterken van signalering van en bewustwording over mensenhandel.
3. Voorlichting en trainen van collega's binnen de gemeente gericht op het kunnen signaleren en aanspreekpunt voor collega's bij signalen.
4. Optimaliseren of verrijken van signalen zodat deze (al dan niet) overgedragen kunnen worden naar de juiste instantie.
5. Regelmatig onderzoek naar de aard en omvang van mensenhandel bijvoorbeeld door organiseren van handhavingsactiviteiten, beoordelen meldingen op Meld Misdaad Anoniem en analyseren risicovolle seksadvertenties.

Om op efficiënte wijze een ketenaanpak te ontwikkelen hebben de ketenregisseurs regelmatig afstemmingsoverleg. Om kennis op te bouwen vormen de gemeentelijke ketenregisseurs een

gezamenlijk netwerk waarin ruimte is voor uitwisseling, casuïstiek- bespreking, intervisie en training of coaching. Eén afgevaardigde neemt deel aan de bovenregionale Regietafel en zorgt voor terugkoppeling van ontwikkelingen naar de collega's.

Inhoudelijk

Voordelen

- a. Goede aansluiting bij lokale veld mits voldoende expertise en kennisopbouw bij lokale functionarissen.

Nadelen

- a. Niet efficiënt en lastig om kennis op te bouwen ivm beperkte aantallen casuïstiek.
- b. De aanpak is versnipperd.

Randvoorwaarden

- a. Gemeentelijk beleid en lokale regelgeving ontwikkelen dat de aanpak van mensenhandel ondersteunt. Beleid gericht op prostitutie, met daarbij aandacht voor voorlichting en hulpverlening aan prostituees en de aanpak van seksuele uitbuiting, is hier een onderdeel van. Het ontwikkelen van beleid is in dit scenario een aandachtspunt omdat regionale kennisopbouw ontbreekt.
- b. Benodigde fte: Comensha heeft berekend dat er per 100.000 inwoners 0,1 fte zorg coördinatie nodig is. Daarnaast adviseren zij een gemiddelde regio 0,5 tot 1 fte ketenregie in te zetten.
 - a. De zorg coördinator richt zich uitsluitend op het organiseren van (psychische, praktische en juridische) hulp voor de slachtoffers. Daarom volstaat de minimale variant van 0,1 fte per gemeente.
 - b. De ketenregisseur heeft een sterke rol in zowel het ondersteunen van de zorg coördinator als de gemeentelijk aandachtfunctionarissen en hij schakelt met handhavingspartijen en de politie. Hij is de spin in 't web van de aanpak. Voor Hilversum, Gooise Meren en Huizen is 0,5 fte nodig. Voor de andere gemeenten zou 0,2 fte moeten volstaan.
 - c. Dat betekent dat we in onze regio 2,7 fte zorg coördinatie (0,6) en ketenregie (2,1) nodig hebben.
 - d. Daarnaast adviseren we gemeenten minimaal 0,1 fte vrij te maken voor de gemeentelijk aandachtfunctionarissen, afhankelijk van de grootte van de gemeente.
 - e. Dat betekent dat we in onze regio minimaal 0,6 fte nodig hebben voor gemeentelijk aandachtfunctionarissen.
 - f. Totaal fte: 3,3

Financieel

Totaal benodigde middelen bestaan uit personele kosten en organisatiekosten.

Organisatie

Het is raadzaam om de 3 verschillende rollen onder te brengen bij één functionaris per gemeente zodat er wat volume in uren ontstaat. Dat heeft ook voordelen voor de bereikbaarheid en zichtbaarheid van deze persoon. Dit zou ondergebracht kunnen worden OOV.

5. Voorgestelde richting

5.1 Regionale inrichting met stevige lokale wortels

Bij de aanpak van mensenhandel zijn partijen betrokken vanuit de veiligheidsketen (advocatuur en politie) en de zorgketen (opvang en zorgaanbod). Het draait om het daadkrachtig aanpakken van individuele casussen tot aan regionale strategische afspraken om samenhang en samenwerking binnen de keten te verbeteren. Dat start bij preventie en zorg voor slachtoffers reikt tot de persoonsgerichte aanpak van daders. De complexiteit van de problemen en de grote hoeveelheid aan betrokken partijen vraagt om goede onderlinge afstemming en coördinatie.

Een effectieve aanpak van mensenhandel betekent effectieve samenwerking binnen en tussen gemeenten waarbij de ene keten weet wat de ander doet.

Uit de evaluatie komen een aantal belangrijke punten naar voren:

- Mensenhandel komt voor in alle gemeenten van de Regio Gooi en Vechtstreek.
- De huidige casuïstiek is slechts het topje van de ijsberg.
- Het gaat om een heel kwetsbare groep.
- Slachtoffers (en omstanders) hebben behoefte aan een goed bereikbare contactpersoon met kennis van zaken.
- Alle partijen hebben behoefte aan beter zicht op de problematiek en kennisopbouw.
- Professionals hebben behoefte aan advies en ondersteuning bij het signaleren en casuïstiek.
- Professionals vinden het belangrijk dat er een goed netwerk wordt opgebouwd en onderhouden.
- Gemeenten vinden het belangrijk dat de opgebouwde kennis en inzicht goed verankerd wordt in de eigen gemeente.
- Er is veel aandacht nodig voor bewustwording en voorlichting (van zowel kwetsbare jongeren, inwoners als professionals).

5.2 Huidige aanpak –onder het dak van het Zorg en Veiligheidshuis- continueren met toevoeging van gemeentelijk aandachtfunctionaris.

Op grond van de evaluatie stellen we voor de aanpak mensenhandel op de huidige voet te continueren en de lokale wortels te verstevigen door het toevoegen van een gemeentelijk aandachtfunctionaris.

Doel van de bestuurlijke aanpak is dat:

- 1) De Regio Gooi en Vechtstreek en alle gemeenten mensenhandel actief signaleren.
- 2) Er zowel op regionaal als op lokaal niveau een functionaris is die optreedt als contactpersoon binnen de gemeente, bekend is met de bestuurlijke mogelijkheden om op te treden tegen mensenhandel en bekend is met de instanties waar slachtoffers mensenhandel terecht kunnen.
- 3) Er regionaal beleid en lokale regelgeving zijn die de aanpak van mensenhandel ondersteunen. Beleid gericht op prostitutie, met daarbij aandacht voor voorlichting en hulpverlening aan prostituees en de aanpak van seksuele uitbuiting, is hier een onderdeel van.

Resultaat is dat de gemeenten in de Regio Gooi en Vechtstreek zicht hebben op de aard en omvang van mensenhandel, barrières opwerpen om mensenhandel tegen te gaan en dat zij er zorg voor dragen dat slachtoffers van uitbuitingssituaties passende zorg worden verleend.

Dat doen we door:

- 1) De signalering van mensenhandel te versterken.
- 2) Een sluitende aanpak te ontwikkelen met ketenpartners rondom de aanpak van mensenhandel en hier samenwerkingsafspraken over te maken.
- 3) Toe te zien op voldoende passende hulp voor slachtoffers van mensenhandel. En bij gebrek bij passend aanbod dit te organiseren.
- 4) Het hebben van één gezamenlijk aanspreekpunt voor slachtoffers van mensenhandel zodat er één meldpunt is van waaruit zo nodig casusregie wordt geregeld.

- 5) Regionaal beleid te ontwikkelen rondom mensenhandel en handvatten bieden voor lokale uitwerking.
- 6) Het hebben van een casusoverleg als opschalingsmogelijkheid voor het bespreken van casuïstiek. .
- 7) Blijvend inzicht te vergaren in en sturing te geven aan ontwikkelingen rondom mensenhandel.
- 8) Blijvend te investeren in kennis en deskundigheidsbevordering van professionals die te maken kunnen krijgen van situaties van mensenhandel.

5.2.1 Uitvoering en organisatie

We brengen de aanpak van mensenhandel beleidsmatig onder bij de Regio en leggen de uitvoering van de werkzaamheden neer bij het Zorg- en Veiligheidshuis als regionale plus- taak. Dat betekent dat de bestuurlijke aansturing op de regionale zorgcoördinatie en ketenregie plaatsvindt vanuit de Portefeuillehouders SD en de dagelijkse operationele aansturing door de manager van het ZVH. .

De aanpak wordt als volgt vormgegeven:

Zorg coördinator

Is gericht primair gericht op het slachtoffers en voert deze activiteiten uit:

- a) In samenwerking met bij de casus betrokken hulpverleners coördineren en monitoren van individuele casussen. Waaronder geven van advies aan betrokken professionals over (on-) mogelijkheden.
- b) Opbouwen van netwerk van samenwerkingspartners ten behoeve van een samenhangend hulp- en ondersteuningsaanbod aan slachtoffers van mensenhandel (zowel op sociaal, juridisch als praktische gebied).
- c) Bereikbaar zijn voor slachtoffers en hun naasten voor advies.

Ketenregisseur

Is gericht op samenwerking tussen professionals vanuit zorg en veiligheid en voert deze activiteiten uit:

- a) Contact met en adviseren gemeentelijke aandachtfunctionarissen. Waaronder:
 - a. Organiseren van intervisie, coaching en training.
 - b. Mbt casuïstiek:
 - i. Doorzetten van signalen naar de juiste autoriteiten en/of de zorg coördinator.
 - ii. Opvolgen of afspraken rondom casuïstiek lopen.
 - c. Adviseren met betrekking tot lokale regelgeving, handhaving en toezicht en meegaan op handhavingsacties.
- b) Voorlichten van professionals op casus- overstijgend niveau en zo nodig maken van afspraken met betrekking tot samenwerking.
- c) Voorlichten van kwetsbare jongeren binnen instellingen en scholen.
- d) Deelnemen aan bovenregionaal en landelijk overleg zoals de Regietafel Mensenhandel en acties doorzetten (eventueel naar lokaal).
- e) Doorlopend doen van onderzoek naar aard en omvang van mensenhandel en risicovolle situaties zoals analyseren van seksadvertenties, Meld Misdaad Anoniem of Watch Nederland.
- f) Bereikbaar zijn voor slachtoffers en hun naasten voor advies.

Aandachtfunctionarissen gemeenten

Is primair gericht op eigen organisatie en voert deze activiteiten uit:

- a) Voorlichting en trainen¹³ van collega's binnen de gemeente gericht op het kunnen signaleren.
- b) Aanspreekpunt voor collega's bij signalen.
- c) Optimaliseren of verrijken van signalen zodat deze (al dan niet) overgedragen kunnen worden naar de ketenregisseur.

Regionale coördinatie

Is gericht op het ontwikkelen van beleid in aansluiting op regionale, lokale en landelijke ontwikkelingen. Werkt hiervoor nauw samen met de manager ZVHGV en de ketenregisseur.

- a) Het beleid mensenhandel wordt ondergebracht bij in het beleidsplan Bescherming en Opvang.

¹³ Hiervoor is gratis trainingsaanbod beschikbaar van Fairwork.

- b) Vanuit de Regio wordt gestuurd op de evaluatie en monitoring van de beleidsvorming en – uitvoering en bewaken van randvoorwaarden.
- c) Samenstellen van voortgangsrapportages met daarin aandacht voor:
 - a. Aard en omvang
 - b. Gegevens over de slachtoffers

Ambtelijke en bestuurlijke aansturing

De ketenaanpak van mensenhandel vraagt om afstemming tussen partners uit het gemeentelijk, zorg- en strafdomein. . Binnen gemeenten is integrale besluitvorming en sturing op een aanpak die wortelt binnen zowel het sociaal domein als het domein openbare orde en veiligheid een aandachtspunt. Op dit moment zijn dit nog gescheiden terreinen. Juist voor mensenhandel is gezamenlijke visieontwikkeling en stellen van prioriteiten van belang. In aansluiting op het nieuwe beleidsplan bescherming en opvang zullen we voorstellen doen over de aansturing.

Tot die tijd vindt bestuurlijke aansturing plaats vanuit Portefeuillehouders Sociaal Domein..

Daarnaast zal het Districtelijk Veiligheidsoverleg benut worden ten behoeve van gezamenlijke afstemming tussen burgemeesters.

Randvoorwaarden

Registratie:

- Aansluiten op registratie- systeem ZVHGV
 - Het huidige registratie- systeem (GCOS) is geen cliëntvolgend systeem. Dit is wel nodig voor de registratie van slachtoffers mensenhandel. Binnenkort zal het ZVHGV een nieuw registratiesysteem in gebruik nemen. Mensenhandel zal aansluiten op het nieuwe systeem en in de tussentijd het huidige systeem gebruiken.

Deskundigheidsbevordering en communicatie:

- Je ziet 't pas als je er oog voor hebt; en dat geldt zeker voor lokale functionarissen. Het eerste jaar zullen we investeren in deskundigheidsbevordering en communicatie. In de daaropvolgende jaren organiseren we minimaal eenmaal per jaar een opfris- bijeenkomst.
 - Deskundigheidsbevordering:
 - Scholen van lokale aandachtfunctionarissen. Naast e- learnings om het kennisniveau bij te spijkeren zullen de lokale aandachtfunctionarissen door middel van intervisie en uitwisseling onder leiding van de ketenregisseur voor gezamenlijke kennisopbouw zorgen. Op die manier blijven de aandachtfunctionarissen (ook vanuit de kleinere gemeenten) up-to-date.
 - Er zijn verschillende e-learnings beschikbaar vanuit Fairwork of CCV voor functionarissen met burgercontacten en/of aandachtsfunctionarissen.
 - Communicatie:
 - Om inwoners alert te maken en houden op signalen van mensenhandel zorgen we ervoor geregeld aandacht voor het onderwerp te genereren. Daarnaast is er een mailadres waar zij signalen kunnen melden. Dit wordt beheerd door de Regio.
 - Speciale aandacht hebben we daarbij voor jongeren/ jong- volwassenen, zij zijn de meest kwetsbare groep. Daarom geven we gastlessen op scholen (VO/ MBO) en zoeken we contact met hen in jeugd- instellingen en via het jongerenwerk.

Uitvoering:

- Ontwikkelen van een privacy- en samenwerkingsconvenant t.b.v het casusoverleg Hiervoor bestaan voorbeelden.
- Afspraken over overdracht bereikbaarheid bij crisis naar bestaande crisisdiensten voor 18+ en 18-. Op dit moment zijn de zorg coördinator en ketenregisseur 24/7 bereikbaar voor slachtoffers en naasten in geval van crisis. Zij zullen afspraken maken met de bestaande crisisdiensten over wat zij nodig hebben om deze functie te kunnen overnemen.
- Webcrawler: Er zijn verschillende tools in omloop om criminaliteit en ondermijning op te sporen¹⁴ en snel en eenduidig een open bronnen onderzoek naar personen of bedrijven te

¹⁴ De gemeenten Groningen en Rotterdam maken succesvol gebruik van de SafeCity service van Web-IQ. De SafeCity module van Web-IQ is uitsluitend bedoeld voor gemeenten, interventieteams en de Politie (AVIM). Meer informatie:

doen tbv het opsporen van illegale prostitutie, mensenhandel en uitbuiting. De gemeenten Utrecht en Flevoland hebben al een systeem in gebruik. Mogelijk kunnen wij bij één van hen aansluiten. De webcrawler is geen must maar zal zeker bijdragen aan een beter zicht op de aard en omvang.

5.3 Begroting

In de aanpak mensenhandel zijn zorg en veiligheid onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom zijn er meerdere scenario's denkbaar:

- 1) Scenario 1: Naar aanleiding van de evaluatie van het beleidsplan bescherming en opvang is men voornemens de aanpak mensenhandel onder te brengen in het nieuwe beleidsplan. We financieren de gehele aanpak mensenhandel vanuit de begroting B&O.
- 2) Scenario 2: De aanpak mensenhandel betreft zorg en opvang van slachtoffers en handhaving en toezicht. We splitsen de financiering in 2 delen, WMO en OOV. De activiteiten gericht op slachtoffers financieren vanuit de begroting bescherming en opvang. Voor dat deel van de aanpak dat meer gerelateerd is aan veiligheid vragen we een gemeentelijke bijdrage.
- 3) Scenario 3: De aanpak mensenhandel is een nieuwe activiteit waarvoor gemeenten een bijdrage leveren vanuit WMO en OOV.
- 4) NB: Voor alle scenario's geldt: In verband met continuïteit van de aanpak na de pilotperiode op 1 april financieren we eerste jaar uit een incidentele onttrekking aan de reserve B&O.

Overzicht

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatiekosten				
Ketenregie (1 fte)	82.000	85.000	85.000	85.000
Zorgcoördinatie (0,3 fte)	24.600	25.500	25.500	25.500
Projectbudget (waaronder ondersteuning, ict, communicatie)	24.400	25.350	25.350	25.350
Overhead	18.340	19.019	19.019	19.019
Totaal van exploitatiekosten	149.340	154.869	154.869	154.869
Bijdragen				
Begroting Bescherming en Opvang	-105.000			
Restantbudget 2019	-32.000			
Incidentele onttrekking reserve Bescherming en Opvang	-12.340			
Beleidsplan Bescherming en Opvang 2021-2024		154.869	154.869	154.869
Totaal	-149.340	154.869	154.869	154.869
Exploitatieresultaat	0	0	0	0

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Aanvullende kosten per gemeente*				
Gemeentelijke aandachtfunctionaris (0,1 fte)	8.200	8.500	8.500	8.500

* voor de BEL zijn dit de totale kosten voor de gehele BEL combinatie

GEMEENTE HILVERSUM
POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM

Aan de gemeenteraad
cc College van B&W
cc Pers

BEZOEKADRES:
RAADHUIS
DUDOKPARK 1
TELEFOONNUMMER: 14 035
WWW.HILVERSUM.NL

DATUM 8 juli 2020
ZAAKNUMMER 667685
BEHANDELD DOOR H. Kukler
TELEFOON 06 55 06 9251
UW KENMERK
BIJLAGEN 1
BETREFT Evaluatie pilot 'aanpak uitbuiting en mensenhandel 2019'

Geachte dames en heren,

Mensenhandel is een verborgen misdaad, met verborgen leed en slachtoffers. Het kent diverse gezichten: zo komt het o.a. voor als seksuele uitbuiting, arbeidsuitbuiting, criminele uitbuiting en gedwongen orgaanverwijdering. Het maakt mannen, vrouwen én kinderen slachtoffer. In de strijd tegen mensenhandel speelt de gemeente een belangrijke rol. Zij heeft een verantwoordelijkheid op het gebied van preventie, signalering, handhaving en hulpverlening. Zij moet barrières opwerpen om mensenhandel tegen te gaan.

De gemeenteraad van centrumgemeente Hilversum heeft in 2017 besloten tot een regionale aanpak van mensenhandel en heeft hier middelen voor vrijgemaakt. Naar aanleiding hiervan is sinds 2019 de aanpak van mensenhandel regionaal opgepakt in de vorm van een pilot. Deze pilot is in het eerste jaar door de gemeente Hilversum gefinancierd. Onlangs is de pilot tussentijds geëvalueerd (het rapport kunt u terugvinden in de bijlage). Op basis hiervan hebben wij in samenwerking met het Zorg en Veiligheidshuis én onze collega bestuurders uit de regio besloten om de pilot met een jaar te verlengen en als plustaak onder te brengen bij het Zorg en Veiligheidshuis. De pilot wordt tijdelijk gefinancierd uit de gezamenlijke middelen van gemeenten voor bescherming en opvang. In 2021 nemen we besluiten over de structurele inbedding van de pilot. Graag informeren wij u via deze weg over de laatste stand van zaken.

Pilot aanpak mensenhandel

De pilot aanpak mensenhandel wordt voornamelijk uitgevoerd door een regionale zorgcoördinator mensenhandel en ketenregisseur.

Ketenregisseur

De ketenregisseur zorgt voor een sluitende ketenaanpak waarbinnen met name gemeenten, de politie, aanbieders van zorg en ondersteuning, Veilig Thuis en de GGD samenwerken, zich aan elkaar verbinden en van elkaar leren. Daarnaast onderzoekt hij de aard en omvang van mensenhandel in de Gooi en Vechtstreek, ondersteunt hij handhavingsacties en versterkt hij de signalering van en de bewustwording over mensenhandel.

Zorgcoördinator

De zorgcoördinator mensenhandel organiseert goede zorg voor slachtoffers van mensenhandel.

De zorgcoördinator bouwt en onderhoudt een professioneel netwerk van hulpverleners én verzorgt informatie en advies aan inwoners, hulpverleners en instanties.

Resultaten pilot

Gemeenten en andere samenwerkende ketenpartners hebben een tussenevaluatie uitgevoerd naar de pilot aanpak uitbuiting en mensenhandel. Zij komen tot de conclusie dat de pilot voldoende invulling geeft aan de doelen die voor de pilot zijn gesteld. Op hoofdlijnen zijn de volgende resultaten bereikt:

- ✓ In de periode maart t/m december 2019 zijn er binnen de pilot 36 slachtoffers van mensenhandel geholpen. Het gaat hierbij veelal om slachtoffers van seksuele uitbuiting.
- ✓ Via Seksadvertenties zijn slachtoffers en daders van mensenhandel op te sporen. Op basis van risicoprofielen zijn in 2019 ruim 400 seksadvertenties geanalyseerd en beoordeeld. Deze analyse heeft geleid tot handhavingsacties.
- ✓ Slachtoffers geven aan het wezenlijk te vinden dat er één aanspreekpunt is die op basis van oprechte betrokkenheid naast hen staat en hen verder helpt.
- ✓ Er zijn verschillende trainingen georganiseerd voor uitvoerende medewerkers werkzaam in het sociaal domein zodat zij uitbuiting en mensenhandel (beter) leren signaleren.
- ✓ Met ketenpartners zoals de Politie, zorgaanbieders en gemeenten is een start gemaakt met een sluitende aanpak rondom de aanpak van uitbuiting en mensenhandel.
- ✓ Om het brede publiek en ketenpartners bewust te maken van mensenhandel is de reizende fototentoonstelling #Open je Ogen naar de regio gehaald.

Zie voor meer informatie het [rapport van de tussenevaluatie \(Bijlage 1\)](#). Ook heeft Regio Gooi en Vechtstreek onlangs een webinar georganiseerd over de aanpak mensenhandel. Dit webinar kunt u via de link terugkijken¹

Een gezamenlijke aanpak binnen het Zorg- en Veiligheidshuis

De komende periode ontwikkelen we de aanpak mensenhandel verder door. Dit doen wij met name door de uitvoering van de pilot per juli van dit jaar als plustak onder te brengen bij het Zorg- en Veiligheidshuis Gooi en Vechtstreek. Hier hebben alle partners van het Zorg- en Veiligheidshuis, waaronder politie, Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, GGZ-Centraal -en met uitzondering van het Openbaar Ministerie- mee ingestemd. Vanuit het Zorg- en Veiligheidshuis vindt verder constructief overleg plaats met het Openbaar Ministerie over haar mogelijke rol bij het tegengaan en aanpakken van mensenhandel in onze regio. Ook voeren de partners uit het Zorg- en Veiligheidshuis in 2021 een gezamenlijke eindevaluatie uit. Op basis van deze eindevaluatie nemen we besluiten over de toekomst van de aanpak. Uiteraard informeren wij u hier te zijner tijd over.

¹ <https://www.regiogv.nl/vergaderingen/webinars/>

Indien de link niet werkt kunt u de link kopiëren en in uw browser plakken

Vragen

Heeft u aanleiding van deze brief vragen? Neemt u dan gerust contact op met Afke Jong, adviseur Bescherming en Opvang bij de Regio Gooi en Vechtstreek. Zij is bereikbaar via telefoonnummer 06-50082677 en e-mail a.jong@regiogv.nl.

Wij vertrouwen erop u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

W. Groot, l.s.

P.I. Broertjes